

Sprawa C-650/23 [Hembesler]ⁱ**Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym****Data wpływu:**

31 października 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landesgericht Korneuburg (Austria)

Data postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

22 sierpnia 2023 r.

Strona wnosząca apelację (strona pozwana w pierwszej instancji):

E EAD

Druga strona w postępowaniu apelacyjnym (strona powodowa w pierwszej instancji):

DW

REPUBLIK ÖSTERREICH**LANDESGERICHT KORNEUBURG****POSTANOWIENIE**

Landesgericht Korneuburg (sąd okręgowy w Korneuburgu) jako sąd apelacyjny [...][w sprawie z powództwa **D***** W******* [...] przeciwko stronie pozwanej **E***** EAD** [...] w przedmiocie **400 EUR** [...], w ramach postępowania w przedmiocie apelacji strony pozwanej od wyroku Bezirksgericht Schwechat (sądu rejonowego w Schwechat, Austria) z dnia 27 marca 2023 r., 1 C 253/20x-48, wydał na posiedzeniu niejawnym następujące postanowienie:

[I] Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej kieruje się, na podstawie art. 267 TFUE, następujące pytanie w celu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

„Czy art. 7 ust. 1, art. 4 ust. 3 i art. 2 lit. j) rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (zwanego dalej »rozporządzeniem nr 261/2004«) należy interpretować w ten sposób, że obsługujący przewoźnik lotniczy powinien zapłacić pasażerowi odszkodowanie, gdy: pasażer w ramach imprezy turystycznej dysponuje potwierdzeniem rezerwacji lotu do miejsca przeznaczenia i z powrotem od organizatora wycieczek; tenże organizator wycieczek w dzień poprzedzający planowany lot (powrotny) poinformował pasażera, iż doszło do zmiany planu lotu przez zmianę numeru lotu, czasu lotu oraz miejsca docelowego; w związku z tym pasażer nie stawiał się do wejścia na pokład na pierwotny lot na warunkach ustanowionych w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004; pierwotnie zarezerwowany lot został jednak rzeczywiście planowo przeprowadzony a przewoźnik lotniczy dokonałby przewozu tego pasażera, jeżeli ten stawiałby się do wejścia na pokład na warunkach wskazanych w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004?».

II. Postępowanie zostaje zawieszono do uzyskania orzeczenia prejudycjalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

UZASADNIENIE:

Stan faktyczny:

Powód zarezerwował u organizatora wycieczek T***** GmbH imprezę turystyczną obejmującą między innymi lot (powrotny) z Heraklionu (HER; Grecja) do Linzu (LNZ; Austria). Operator wycieczek przekazał pasażerowi dokument, w którym potwierdzono rezerwację na lot (powrotny) BUC 8739/H68739 w dniu 29 września 2019 r. z Heraklionu do Linzu z czasem odlotu o godzinie 18:00 i przylotem o godzinie 20:00.

W dniu 28 września 2019 r. pasażer otrzymał informację organizatora wycieczek, że zmieniono plan lotu powrotnego i że start z Heraklionu nie zostanie przeprowadzony tak jak wskazano to w dokumentach podróży, lecz zostanie zrealizowany w dniu 29 września 2019 r. o godzinie 23.30 lotem A37327 z miejscem docelowym Wiedeń-Schwechat (VIE; Austria). Informacja nie zawierała żadnych wskazówek, że została spowodowana przez jakiegokolwiek zachowanie obsługującego przewoźnika.

Pozwana jest przewoźnikiem czarterowym i jako taki nie dokonuje samodzielnie rezerwacji lotów – jest członkiem IATA. Pozwana otrzymała na około 24 godzin przed odlotem listę pasażerów zawierającą imiona i nazwiska wszystkich pasażerów, których powinna przewieźć; przewoźnik nie otrzymał dalszych

danych kontaktowych od organizatora imprezy. Lista pasażerów nie zawierała nazwiska powoda. Pozwana wykonała lot BUC 8739 / H68739 co do zasady w sposób planowy.

Z uwagi na informację organizatora wycieczek z dnia 28 września 2019 r. pasażer nie stawiał się następnego dnia na odprawę lotu BUC 8739 / H68739. Gdyby stawiał się we właściwym czasie do wejścia na pokład i przedłożył dowód rezerwacji, pozwana mimo to przewiozłaby go tym lotem.

Długość lotu z Heraklionu do Linzu wynosi więcej niż 1500 kilometrów, ale nie przekracza 3500 kilometrów.

Postępowanie główne:

Powód wniósł – powołując się na rozporządzenie nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. – o zasądzenie odszkodowania w wysokości 400,- EUR wraz z odsetkami i wskazał – w zakresie w jakim ma to jeszcze znaczenie w postępowaniu apelacyjnym – co następuje: Zmiany dokonane przez organizatora imprezy turystycznej należy zachować obsługującemu przewoźnikowi. Jeżeli organizator imprezy turystycznej jest upoważniony do wystawienia biletu lotniczego w imieniu pozwanej, to nic innego nie może obowiązywać w odniesieniu do wszelkich późniejszych zmian w rezerwacji. Jeżeli pasażer został poinformowany o zmianie rezerwacji z jednego lotu na inny, nie można mu zarzucać, że nie stawiał się na stanowisku odpraw na pierwotnie zarezerwowany lot. Już poprzez wcześniejszą zmianę rezerwacji na inny lot odmówiono mu wbrew jego woli wejścia na pokład. W konsekwencji występuje zatem zobowiązująca do odszkodowania odmowa przyjęcia na pokład.

Pozwana zakwestionowała żądania pozwu, wniosła o oddalenie powództwa i podniosła – ponownie w zakresie, w jakim ma to jeszcze znaczenie w postępowaniu apelacyjnym – że dany lot został wykonany w dużej mierze planowo. Zmiana rezerwacji na inny lot dokonana przez organizatora imprezy turystycznej została dokonana bez uzgodnień z nią. Ta zmiana rezerwacji nie uzasadnia „odmowy przyjęcia na pokład”, która może zostać przypisana przewoźnikowi. Także z uwagi na brak stawienia się we właściwym czasie do odprawy powód nie może zgłaszać roszczenia odszkodowawczego. Również po zmianie rezerwacji na inny lot pasażer posiadał potwierdzoną rezerwację na pierwotny lot i zostałby przewieziony w wypadku stawienia się we właściwym czasie do wejścia na pokład.

W **zaskarżonym wyroku** sąd pierwszej instancji zobowiązał pozwaną do zapłaty na rzecz powoda kwoty 400,- EUR wraz z odsetkami oraz do zwrotu kosztów procesu. Pod względem prawnym sąd pierwszej instancji ocenił wskazany na wstępie w głównych zarysach stan faktyczny – częściowo bezsporny, częściowo ustalony w sposób niepodważalny zgodnie z krajowym prawem procesowym [§ 501 ust. 1 austriackiego kodeksu postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung)] – przedstawiając to sumarycznie w ten sposób, że jest bez

znaczenia, czy zmiana rezerwacji na inny lot została dokonana przez przewoźnika lotniczego czy też przez organizatora imprez turystycznych. Zmianę rezerwacji należy przypisać pozwanemu przewoźnikowi lotniczemu i ocenić ją jako odmowę przyjęcia na pokład. Z uwagi na okoliczność, że powód został poinformowany przez organizatora imprez turystycznych o „zmienionych godzinach lotów” (w rzeczywistości o zmianie rezerwacji na inny lot) a pozwana musi akceptować przypisanie jej tych zmian w lotach, bez znaczenia dla roszczenia powoda z tytułu odmowy przyjęcia na pokład jest okoliczność, iż nie stawił się we właściwym czasie do odprawy pasażerów. Pozwana nie wskazywała, aby odmowa przyjęcia na pokład była racjonalnie uzasadniona w rozumieniu art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004. Z uwagi na okoliczność, że powód dysponował potwierdzoną rezerwacją na dany lot, nie można było do niego oczekiwać stawienia się we właściwym czasie do odprawy (z uwagi na informację o „zmianie czasu lotów”), odmówiono mu w związku z tym wbrew jego woli przyjęcia na pokład i odmowa przyjęcia na pokład nie była racjonalnie uzasadniona, występuje przypadek odmowy przyjęcia na pokład w rozumieniu art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004. Przy tym bez znaczenia jest, czy pozwana pozostawała z powodem w bezpośrednim stosunku umownym lub też czy ma wpływ na listę pasażerów lub czy też może samodzielnie dokonać zmiany rezerwacji dla pasażerów lub wystawić bilety, gdyż pozwana może skorzystać z regresu w stosunku do innych osób oraz osób trzecich, w szczególności w stosunku do organizatora imprez turystycznych.

Wyrok ten został zaskarżony **apelacją** pozwanej opartej na zarzucie apelacyjnym błędnej oceny prawnej, zawierającą wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa; ponadto pozwana zaproponowała – w kwestii przypisania przewoźnikowi lotniczemu zmiany rezerwacji na inny lot dokonanej przez organizatora imprez turystycznych jako „odmowy przyjęcia na pokład” – wystąpienie z odesłaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przedmiocie dokładniej sformułowanych pytań. Pozwana argumentuje zasadniczo, iż nie występuje już stan faktyczny odmowy przyjęcia na pokład i że nie można jej przypisać zmiany rezerwacji na inny lot dokonanej przez organizatora imprez turystycznych.

Powód wnosi o nieuwzględnienie apelacji.

Landesgericht Korneuburg jako sąd apelacyjny rozstrzyga w przedmiocie roszczenia strony powodowej w drugiej i ostatniej instancji.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego:

Powód opiera swoje roszczenie (obecnie) wprost na „odmowie przyjęcia na pokład” zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004. Zgodnie z definicją legalną z art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004 pod pojęciem „odmowy przyjęcia na pokład” należy rozumieć odmowę przewozu pasażerów, pomimo że stawili się oni do wejścia na pokład zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 3 ust. 2, chyba że odmowa przyjęcia na pokład jest racjonalnie uzasadniona,

w szczególności przyczynami związanymi ze zdrowiem, wymogami bezpieczeństwa lub niewłaściwymi dokumentami podróznymi. Pojęcie „odmowy przyjęcia na pokład” obejmuje nie tylko odmowę przyjęcia na pokład wynikającą z nadkompletu rezerwacji, lecz również odmowę przyjęcia na pokład z innych powodów (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-22/11).

Stan faktyczny „odmowy przyjęcia na pokład” obejmuje zatem cztery cechy, które muszą występować kumulatywnie:

- odmowa przewozu wbrew woli pasażera,
- istnienie potwierdzonej rezerwacji na dany lot,
- stawienie się na odprawę pasażerów we właściwym czasie i
- brak racjonalnego uzasadnienia dla odmowy przyjęcia na pokład [...].

W przypadku wystąpienia „odmowy przyjęcia na pokład” obsługujący przewoźnik lotniczy jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania na rzecz pasażera zgodnie z art. 7 rozporządzenia nr 261/2004 (art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004).

Sąd apelacyjny w utrwalonym orzecznictwie przyjmuje, że przesłanka roszczenia w postaci stawienia się we właściwym czasie do wejścia na pokład może odpaść i zakłócenie wykonania zobowiązania w postaci odmowy przyjęcia na pokład wystąpić (w przypadku ziszczenia się pozostałych przesłanek roszczenia: potwierdzonej rezerwacji i braku racjonalnego uzasadnienia dla odmowy przyjęcia na pokład) już wtedy, gdy pasażera już uprzednio poinformowano – zgodnie z prawdą lub też nie – iż nie zostanie przewieziony zarezerwowanym lotem lub nawet, iż lot ten w ogóle się nie odbędzie („antycypowana odmowa przyjęcia na pokład”; Landesgericht Korneuburg 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; RIS-Justiz RK00000040 [...]). Z jednej strony stawienie się pasażera na lot, co do którego poinformowano go już uprzednio, że nie zostanie nim przewiezony, byłoby pozbawionym sensu formalizmem; z drugiej strony stawienie się pasażera (*przy właściwym rozumieniu*: na lot pierwotny, uzasadniający roszczenie) w przypadku zmiany rezerwacji na inny lot nie jest właśnie zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. b) rozporządzenia nr 261/2004 przesłanką dla stosowania tego rozporządzenia (zob. [Amtsgericht Bremen (sąd rejonowy w Bremie) 18 C 73/10 (...)]).

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził w orzeczeniu w sprawach połączonych C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20, że art. 3 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, iż pasażer posiada „potwierdzoną rezerwację” w rozumieniu tego przepisu, jeżeli organizator wycieczek przekazuje temu pasażerowi, z którym jest związany umową, „inny dowód” w rozumieniu art. 2 lit. g) tego rozporządzenia, który zawiera przyrzeczenie przewozu tego pasażera określonym lotem, zidentyfikowanym

poprzez wskazanie miejsca i czasu odlotu i przylotu, nawet jeśli ten organizator wycieczek nie otrzymał od danego przewoźnika lotniczego potwierdzenia czasu odlotu i przylotu dotyczącego tego lotu. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uzasadnia to, wskazując między innymi, iż w szeregu przepisów rozporządzenia nr 261/2004 nie rozróżnia się pomiędzy organizatorem wycieczek a przewoźnikiem lotniczym. Byłoby też sprzeczne z celem wskazanym w motywie 1 tego rozporządzenia polegającym na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony pasażerów lotniczych, gdyby uznano, że rezerwacja może zostać potwierdzona jedynie przez przewoźnika lotniczego, co oznaczałoby nałożenie na pasażera ciężaru weryfikacji informacji dostarczonych przez organizatora wycieczek. Rozporządzenie ma na celu zapewnienie, aby ryzyko dostarczenia pasażerom przez organizatorów wycieczek nieprawidłowych informacji w trakcie wykonywania przez nich ich określonej działalności ponosił przewoźnik lotniczy. W tym kontekście pasażer nie bierze udziału w stosunkach między przewoźnikiem lotniczym a organizatorem wycieczek i nie można od niego wymagać, aby uzyskał informacje w tym zakresie (Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyrok w sprawach połączonych C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20 pkt 47 i nast.).

W niniejszej sprawie pojawia się zagadnienie dotyczące granic przypisania oświadczeń organizatora wycieczek przewoźnikowi lotniczemu. W przypadku gdy – inaczej niż miało to miejsce w sprawach C-18/20 i C-196/20 rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej – przedmiotem oceny nie jest wystawienie dowodu rezerwacji przez organizatora wycieczek, lecz dokonanie „antycypowanej odmowy przyjęcia na pokład”, odniesienie się do art. 2 lit. g) rozporządzenia nie jest oczywiste.

W ocenie sądu apelacyjnego te same względy jak w pkt 47 i nast. wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2021 r. (wyrok w sprawach połączonych C-146/20, C-188/20, C-196/20 i C-270/20) przemawiają za tym, by przewoźnicy lotniczy w przypadkach takich jaki występuje w niniejszej sprawie powinni odpowiadać za działania i oświadczenia organizatorów wycieczek, nawet gdy przewoźnik lotniczy potrafi udowodnić, że mimo to przewiózłby pasażera, gdyby we właściwym czasie stawił się na odprawę.

Podobne zagadnienie było już przedmiotem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z którym wystąpił Landgericht Düsseldorf (sąd okręgowy w Düsseldorfie) w dniu 20 lipca 2020 r. (sprawa C-365/20). Pojawiające się w tej sprawie pytanie, czy ma miejsce odmowa przyjęcia na pokład w rozumieniu art. 4 ust. 3 i art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004, jeżeli rezerwacje pasażerów zostają zmienione przez organizatora wycieczek, z którym zawarli umowę dotyczącą imprezy turystycznej, na inny lot na kilka dni przed planowanym czasem odlotu, po wcześniejszym przekazaniu im przez organizatora wycieczek wiążącego potwierdzenia lotu zindywidualizowanego przez miejsce odlotu i przylotu, czas odlotu i przylotu oraz numer lotu, pozostało jednak bez odpowiedzi, gdyż sprawę wykreślono z rejestru. Już w owym wniosku o wydanie

orzeczenia w trybie prejudycjalnym Landgericht Düsseldorf uznał słusznie za wątpliwe, czy zmiana rezerwacji na inny lot niedokonana przez przewoźnika lotniczego, lecz przez organizatora imprez turystycznych, u którego pasażer zarezerwował imprezę turystyczną, stanowi taką odmowę przyjęcia na pokład. Wyjaśniająco sąd wskazał, że przeciwko takiemu rozumieniu może przemawiać, że obsługujący przewoźnik może ewentualnie nie mieć nawet możliwości wpływu na zmianę rezerwacji przez organizatora imprez turystycznych (na przykład, jeżeli ten dokonuje zmiany rezerwacji, gdyż musi przewieźć większą liczbę uczestników imprez turystycznych, niż ilość rezerwacji miejsc jakiej dokonał u tego przewoźnika). Powyższe może w ocenie Landgericht stać na przeszkodzie temu, by przewoźnik lotniczy miał ponosić odpowiedzialność za zachowanie organizatora imprez turystycznych, który nie jest związany jego poleceniami. Z drugiej strony pasażer-uczestnik imprezy turystycznej w wielu przypadkach w razie przesunięcia (zmiany rezerwacji) często nie ma możliwości sprawdzenia, kto w rzeczywistości zainicjował zmiany, gdy nie ujawniono tego wobec niego, lecz jedynie otrzymał informację, iż dochodzi do przesunięcia. Okoliczność ta może przemawiać za tym, iż przesunięcia dokonane przez podmioty trzecie, takie jak organizator wycieczek, nie powinny być inaczej traktowane jak te dokonane przez samego przewoźnika lotniczego. Wreszcie przewoźnik lotniczy ma zgodnie z art. 13 rozporządzenia możliwość dochodzenia regresu na podstawie prawa krajowego od organizatora imprez turystycznych.

Rozpatrzenie pytania prejudycjalnego jest dla sądu apelacyjnego niezbędne, aby mógł ostatecznie orzec w przedmiocie apelacji. W przypadku udzielenia przez Trybunał odpowiedzi twierdzącej na pytanie prejudycjalne roszczenie powoda o zapłatę odszkodowania zgodnie z prawem istnieje i nie należy przychylić się do apelacji pozwanej. Jeżeli natomiast Trybunał udzieli odpowiedzi przeczącej na pytanie prejudycjalne, roszczenie powoda nie istnieje zgodnie z prawem, a zatem należy przychylić się do apelacji pozwanej i zmienić wyrok sądu pierwszej instancji w ten sposób, iż powództwo zostaje oddalone.

[...].

Landesgericht Korneuburg, wydział 22

Korneuburg, dnia 22 sierpnia 2023 r.

[...]